

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ІМЕНІ П. Л. ШУПІКА

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «АНТИКРИЗОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ»

Галузь знань	28 «Публічне управління та адміністрування»
Шифр та назва спеціальності	281 «Публічне управління та адміністрування»
Назва освітньо-професійної програми	Публічне управління та адміністрування
Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий) рівень
Кафедра	Публічного управління, адміністрування та соціальної роботи
Статус навчальної дисципліни (обов'язкова, вибіркова)	вибіркова
Форма навчання	очна, заочна

Викладач

Прізвище, ім'я, по батькові	Кравченко Мілена В'ячеславівна
Посада	професор кафедри
Науковий ступінь, вчене звання	Доктор наук з державного управління, професор
Електронна адреса	milena.ua@ukr.net
Телефон	0501706878
Посилання на профіль викладача	https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=51v9iUQAAAAJ https://orcid.org/0000-0003-4559-3033

	https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57207849305
Консультації	Чтв. 14:00-15:20
Загальна інформація про дисципліну	
Анотація до дисципліни	Навчальна дисципліна «Антикризовий менеджмент системи соціального захисту» має теоретичну і практичну спрямованість, формуються компетенції, що забезпечують засвоєння теоретичних основ формування уявлень щодо практичної орієнтації здійснювати управління ризиками та приймати управлінські рішення з урахуванням невизначеностей та можливостей настання майбутніх подій чи обставин (прогнозних чи непередбачуваних) та їх вплив на досягнення мети й завдань соціального захисту.
Мета дисципліни	формування у свідомості здобувачів теоретичних основ антикризового менеджменту системи соціального захисту, його сутності, особливостей, проблем та тенденцій розвитку в Україні та світі, вироблення навичок застосування одержаних теоретичних знань у практичній діяльності.
Завдання дисципліни	– вивчення сутності, функцій та принципів антикризового менеджменту, а також його особливостей у соціальній сфері; міжнародного досвіду антикризового управління системою соціального захисту. – розуміння специфіки застосування антикризового менеджменту соціально вразливих категорій громадян; – оволодіння навичками розробки механізмів та інструментів антикризового менеджменту системи соціального захисту в умовах воєнного стану та повоєнного розвитку, вироблення рекомендацій для підвищення ефективності функціонування вітчизняної системи соціального захисту населення з урахуванням міжнародного досвіду.
Пререквізити	Дисципліна базується на знаннях таких дисциплін, як: «Аналіз і дослідження публічної політики та демократичного врядування», «Стратегування та управління змінами у публічній сфері» та інші дисципліни гуманітарного профілю, які здобувачі вищої освіти опанували на етапах здобуття магістерського рівня.
Постреквізити	Дана дисципліна є базою для підготовки кваліфікаційної роботи та використання у практичній діяльності

Компетентності, формуванню яких сприяє дисципліна	Загальні компетентності: ЗК 2. Здатність переосмислювати наявне та створювати нове цілісне знання та/або професійну практику і розв’язувати значущі соціальні, наукові, культурні, етичні та інші проблеми. ЗК 3. Здатність ініціювати дослідницько-інноваційні проекти та автономно працювати під час їх реалізації. ЗК 5. Здатність налагоджувати наукову взаємодію та співробітництво. Спеціальні (фахові) компетентності: СК 4. Здатність визначати, науково обґрунтовувати та критично оцінювати стратегічні напрями розвитку на загальнодержавному, регіональному, місцевому та на рівні організації. СК 9. Здатність застосовувати, розробляти й удосконалювати сучасні технології, в тому числі адміністративно-управлінські, інформаційно-комунікаційні в управлінській, адміністративній, науковій та освітній (педагогічній) діяльності. СК 10. Здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення, в тому числі в конфліктних ситуаціях, а також з метою їх запобігання. СК 11. Здатність до розробки науково обґрунтованих рекомендацій щодо вдосконалення та інноваційного розвитку публічного управління та адміністрування в умовах реформування та суспільних змін.
Обсяг дисципліни	Загальний обсяг дисципліни: 3 кредитів ЄКТС (90 годин). У тому числі: денна форма навчання: лекції – 40 годин, практичні заняття – 36 годин, самостійна робота – 14 годин; заочна форма навчання: лекції – 22 годин, практичні заняття – 12 годин, самостійна робота – 10 години.
Форма підсумкового контролю	Залік
Строки викладання дисципліни	Дисципліна викладається у <u>3-4</u> семестрі

Програма дисципліни

Назви тем

1.	Сутність антикризового менеджменту.
2.	Особливості антикризового менеджменту в соціальній сфері.
3.	Антикризовий менеджмент осіб, які опинилися у складних життєвих обставинах.
4.	Специфіка антикризового менеджменту соціально вразливих категорій громадян.
5.	Антикризовий менеджмент окремих соціальних груп працездатного населення.

6.	Суб'єкти антикризового управління.
7.	Планування, моніторинг та оцінювання ефективності антикризової політики у сфері соціального захисту на основі реальних потреб цільових груп.
8.	Закордонний досвід антикризового менеджменту.
9.	Вітчизняний досвід антикризового менеджменту.
10.	Антикризовий менеджмент системи соціального захисту в умовах війни та повоєнного розвитку.

Самостійна робота здобувача освіти

№ з/п	Зміст самостійної роботи
1.	Проаналізувати поняття «криза», «антикризовий менеджмент», «антикризове управління».
2.	Визначити функції та принципи антикризового менеджменту.
3.	Проаналізувати етапи антикризового управління, вимоги до їх діагностики, доцільний вибір напрямів першочергових дій.
4.	Охарактеризувати право на соціальний захист та ідентифікацію соціальних ризиків.
5.	Охарактеризувати сучасні підходи до вирішення проблем осіб з інвалідністю.
6.	Охарактеризувати організацію роботи з ветеранами та військовослужбовцями: забезпечення соціального, медичного та правового захисту.
7.	Охарактеризувати сучасні підходи та проблеми системи управління та роботи з внутрішньо переміщеними особами.
8.	Охарактеризувати сучасні підходи та проблеми політики щодо захисту дітей.
9.	Охарактеризувати сучасні підходи до вирішення проблем осіб, які зазнали насилля.
10.	Дати оцінку антикризового менеджменту окремих соціальних груп працездатного населення (безробітні, молодь, жінки з дітьми та ін.).
11.	Охарактеризувати сучасний стан, проблеми та перспективи подолання соціогуманітарної кризи і надання гуманітарної допомоги.
12.	Охарактеризувати організацію надання соціальних послуг в умовах воєнного стану.
13.	Розкрити сутність пенсійної реформи для різних вікових груп громадян.
14.	Проаналізувати суб'єкти антикризового управління.
15.	Розкрити процес планування антикризової політики у сфері соціального захисту на основі реальних потреб цільових груп.
16.	Охарактеризувати процес моніторингу системи соціального захисту.
17.	Розкрити процес оцінювання ефективності антикризової політики у сфері соціального захисту.
18.	Здійснити аналіз вітчизняного досвіду подолання кризових явищ у сфері соціального захисту.

19.	Розкрити міжнародний досвід антикризового управління системою соціального захисту.
20.	Охарактеризувати умови успішного впровадження антикризового менеджменту в соціальній сфері з урахуванням поточної ситуації, нормативно-правового забезпечення та ресурсних можливостей України.

Самостійна робота являється елементом Навчально-методичного комплексу дисципліни, затверджується кафедрою, підлягає щорічному перегляду з метою дотримання принципів академічної доброчесності здобувачами вищої освіти. Список завдань надається здобувачам на першому занятті з певної теми. Самостійна робота з дисципліни виконується у формі індивідуальних завдань. Для здобувачів заочної форми навчання перевіркою підготовки в міжсесійний період являється контрольна робота (індивідуальна залікова робота). Усі завдання самостійної роботи мають бути виконані та здані (надіслані) викладачеві за день до проведення залікового заняття. Розмір шкали ЄКТС за навчальною дисципліною дорівнює 100 балам, а мінімальна позитивна оцінка починається з 61 балу.

Організація навчання

Навчальні технології та форми і засоби навчання	На лекціях чітко та зрозуміло структурується матеріал; зосереджується увага здобувачів на проблемних питаннях; наводяться конкретні приклади практичного застосування отриманих знань; звертаються до зарубіжного досвіду вирішення окремих проблем; заохочуються здобувачі до критичного сприймання нового матеріалу замість пасивного конспектування; використовуються наочні матеріали, схеми, таблиці, моделі, графіки; використовуються технічні засоби навчання: мультимедійний проектор, слайди тощо.
	На практичних заняттях запроваджуються різні навчальні технології: розгорнута бесіда, обговорення проблем, дискусії; вирішення ситуаційних вправ; розв'язання проблемних питань; мозковий штурм; кейс-методи; презентації; аналіз конкретної ситуації; робота в малих групах; рольові та ділові ігри; банки візуального супроводження; письмовий контроль знань; індивідуальне та групове опитування; перехресна перевірка завдань з наступною аргументацією виставленої оцінки тощо.
	Самостійну роботу здобувача викладач планує разом зі здобувачем, але виконує її здобувач за завданнями та під методичним керівництвом і контролем викладача; зміст самостійної роботи за темами визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

Методи навчання***Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:***

- словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція);
- наочні (презентація, демонстрування; опорних сигналів; опорних конспектів);
- практичні методи (вправи; практичні завдання; спостереження).

Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- метод проблемного викладу матеріалу;
- моделювання життєвих ситуацій;
- мозковий штурм;
- метод опори на життєвий досвід;
- навчальної дискусії;
- навчально-наукова проектна робота у форматі індивідуальної та командної роботи.

Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- усного контролю;
- письмового контролю;
- самоконтролю та взаємоконтролю;
- рецензування відповідей.

Список рекомендованих джерел**Основна література:**

1. Стратегічне управління. Антикризове управління : навч. посіб. / О. М. Кібік [та ін.]. Одеса : Фенікс, 2019. 203 с.
2. Резнікова О. О. Національна стійкість в умовах мінливого безпекового середовища : монографія. Київ : НІСД, 2022. 532 с.
3. Довбня С. Б., Чабанець Т. М. Інноваційне стратегічне планування : [монографія]. Дніпро : Ліра, 2020. 206 с.
4. Дурман М. О., Дурман О. Л. Сутність антикризового управління та принципи його здійснення. Вісник ХНТУ. 2021. № 1 (76). С. 153–161.
5. Юрик Н., Гарматюк О. Дослідження антикризових інструментів в діяльності публічної організації. URL: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/32391/2/monograph_PU_2020_TNTU_Yuryk_N-Investigation_of_anti_crisis_255-267.
6. Оцінка ефективності програм соціальної підтримки за даними спеціального опитування населення / Черенько Л.М., Полякова С.В., Шишкін В.С. та ін.; Нац. акад. наук. Укр., Ін-т демогр. та соц. дослідж. ім. М.В. Птухи. Ел. видання. Київ, 2020.
7. Стан та перспективи впровадження реформ у соціогуманітарній сфері // Інституціоналізація публічного управління в Україні: наук.-анал. доп. / за заг. ред. М.М.Білінської, О.М.Петроє.- К.: НАДУ, 2019. 210 с. С. 129-133.
8. Економічна ефективність vs соціальна справедливість: пріоритети розвитку України на етапі подолання кризи : кол. моногр. / НАН України. Київ, 2019. 350 с.
9. Інвестування в соціальний розвиток (інфраструктурний аспект) / Новіков В.М., Новіков В.М., Макарова О.В., Откидач М.В. / тех. ред. Герасименко І.В.: Нац. акад. наук. Укр., Ін-т демогр. та соц. дослідж. ім. М.В. Птухи. – Ел. видання. – Київ, 2020.
10. Геєць В. Ознаки соціальної якості життя воєнного часу в Україні й завдання її повоєнного піднесення. *Економіка України*. 2024. 67 (4(749)), С. 3–35.

Додаткова література:

11. Загальна декларація прав людини. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU48001D>
12. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text
13. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. Рада Європи. Офіційний вісник України. 1998 р., № 13, /№ 32. с. 270.
14. Конвенція про права інвалідів. Офіційний вісник України. 2010. № 17. Ст. 3496
15. Європейська соціальна хартія (переглянута). Відомості Верховної Ради України. 2006. № 43. Ст.418
16. Про внесення змін до деяких законів України щодо надання соціальних послуг у разі введення надзвичайного або воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях (надання послуг екстренно/кризово): Закон України від 14.04.2022 № 2193-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1169-23#Text>
17. Про затвердження Порядку проведення моніторингу надання та оцінки якості соціальних послуг: постанова Кабінету Міністрів України від 01.06.2020 № 449. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/449-2020-%D0%BF#Text>
18. Про затвердження Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці/ територіальної громади у соціальних послугах: наказ Мінсоцполітики України від 19.04.2023 №1169-23. URL : <https://zakon.rada.gov.ua>
19. План дій Ради Європи для України на 2023-2026 роки «Стійкість, відновлення та відбудова» URL : <https://rm.coe.int/action-plan-ukraine-2023-2026-ukr/1680aa8282>
20. Керівні принципи ООН з питань внутрішнього переміщення, 1998. URL: <https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/IDPersons/GPUkrainian.pdf>
21. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України: Закон України від 18.07.2022 № 2417-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua>
22. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20.10.2014 № 1706-VII (із змінами). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text>
23. Про схвалення Стратегії державної політики щодо внутрішнього переміщення на період до 2025 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2023-2025 роках: розпорядження Кабінету Міністрів України від 07.04.2023 № 312-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/312-2023-%D1%80#Text>
24. Про соціальні послуги : Закон України від 17.01.2019 № 2671-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text12.1.15>.
25. Національна стратегія у сфері прав людини: указ Президента України від 24.03.2021 №119. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
26. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року "Про Стратегію людського розвитку": указ Президента України від 02.06.2021 №225/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
27. Розпорядження КМУ від 14 квітня 2021 р. № 366-р "Про схвалення Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року". URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
28. Мельничук Л. М., Кравченко М. В. Політика інклюзивного розвитку: проблеми впровадження в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення. Modernization of Public Authorities in the Digital State Format: Challenges and Prospects under Martial Law and Postwar Reconstruction : scientific monograph. Riga, Latvia : "Baltija Publishing", 2025. 608 p. - С.417-438. DOI

<https://doi.org/10.30525/978-9934-26-571-6-20>

29. Управління соціальним і гуманітарним розвитком: навч. посіб. / [авт. кол.: В. М. Купрійчук, М. В. Кравченко, В. П. Трошинський та ін.] за заг. ред. В. М. Купрійчука, М. В. Кравченко. – Житомир: Видавництво ЖДУ імені Івана Франка, 2025. – 200 с.
30. Мельничук Л. М., Кравченко М. В. Розвиток соціальної сфери України на засадах державно-приватного партнерства // SCIENCE AND EDUCATION IN THE THIRD MILLENNIUM: information technology, education, law, psychology, social security and work, management. International collective monograph. Volume II. Institute of Public Administration Affairs. Lublin, Polska, 2025. 410 p. S. 206-244.
31. Жук О. М. Організаційно-правові засади контролю в системі соціального забезпечення в Україні на сучасному етапі. Економічний форум. 2021. № 1 (2). С. 147-154.
32. Суровцева І. Ю., Николаєва В. І. Державний контроль за якістю надання соціальних послуг як чинник конкурентоздатності соціальної роботи. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування. 2022. Том 33 (72) № 4. С. 72-76.
33. Шаповалова Т. Роль моніторингу і оцінювання соціальних проєктів та програм у підвищенні якості соціальних послуг. Економічний аналіз. 2020. Том 30. № 1. Частина 2. С.180–186.
34. Kravchenko, M. (2022). Public policy in the sphere of children's social protection in war conditions. Youth in Central and Eastern Europe, 9(14), 55–61. <https://doi.org/10.24917/ycee.9644>
35. Kravchenko M. Violation and protection of children's rights during the war. Порухення та захист прав дітей під час війни. Social Studies: Theory and Practice. Vol. 12. No. 1. 2022. DOI: 10.34858/sstp.1.2022.1
36. Кравченко М.В. Надання послуги раннього втручання для сімей з дітьми, які мають порушення розвитку, в умовах війни Публічно-управлінські та цифрові практики : наук. журнал. Вип. 1. 2024. Київ : Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій 2024. 208с. – С.72-83. <https://doi.org/10.31673/2786-7412.2023.011245>
37. Кравченко М. В. Сучасні підходи до нормативно-правового регулювання трудових відносин працевлаштування людей з особливими потребами. Наукові інновації та передові технології. Серія «Управління та адміністрування». 2024. № 11(39). С. 127-139. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/download/16325/16397> [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-11\(39\)-127-139](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-11(39)-127-139)
38. Кравченко М.В. Політика соціального захисту осіб з інвалідністю в умовах війни. Наукові перспективи № 7(49) 2024 [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-7\(49\)-367-380](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-7(49)-367-380)

Інформаційні ресурси:

39. Верховна Рада України. URL: <http://www.rada.gov.ua/>.
40. Президент України. Офіційне інтернет-представництво. URL: <http://www.president.gov.ua/>.
41. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>.
42. Глобальні цілі сталого розвитку 2030 URL: [http://www.un.org.ua/images/documents/3615/%D1%86%D1%96%D0%BB%D1%96_web\(2\).pdf](http://www.un.org.ua/images/documents/3615/%D1%86%D1%96%D0%BB%D1%96_web(2).pdf)
43. Лабораторія законодавчих ініціатив. URL: <https://parlament.org.ua/>

44. Державна служба статистики України. URL: <https://stat.gov.ua>

45. Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України URL: [http:// www.msp.gov.ua](http://www.msp.gov.ua)

46. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>

Загальна схема оцінювання

	Загальна схема оцінювання				
	Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою		Пояснення
	100 балів		залік/іспит		
	90 - 100	A	зараховано/оцінка	відмінне виконання	
	82 - 89	B		вище середнього рівня	
	75 - 81	C		загалом хороша робота	
	68 - 74	D		непогано	
	61-67	E		виконання відповідає мінімальним критеріям	
	35-60	FX	не зараховано	необхідне перескладання	
	1 - 34	F		необхідне повторне вивчення дисципліни	
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала ЄКТС	Оцінка за національною шкалою		Нарахування балів	Бали нараховуються наступним чином: <i>Оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за 100-бальною шкалою. Підсумкова оцінка курсу навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове тестування рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи; оцінка (бали) за виконання практичних індивідуальних завдань. Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної</i>
		для іспиту	для заліку		
90-100	A	Відмінно	зараховано		
82-89	B	Добре			
75-81	C				
68-74	D	Задовільно			
61-67	E				

35-60	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання		дисципліни, що виводиться як сума проміжних оцінок за змістові модулі.
1-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано	

Політика опанування дисципліни

Здобувач вищої освіти зобов'язаний:

- 1) виконувати вимоги освітньої програми та досягати визначених для відповідного рівня вищої освіти результатів навчання:
 - не пропускати заняття без поважної причини та не запізнюватися;
 - брати активну участь в освітньому процесі, вести конспекти лекцій, практичних занять, готувати теоретичний та практичний матеріал, виконувати передбачені курсом вправи та тестові завдання;
 - здійснювати самостійну підготовку до занять згідно до затвердженого плану;
 - відпрацьовувати пропущені заняття (лекції, практичні, семінарські) у вигляді рефератів, презентацій інших видів робіт згідно з темою заняття під час консультацій викладача за розкладом кафедри не пізніше завершення семестру;
 - скласти згідно з графіком поточний модульний контроль (ІНДЗ, контрольна робота) з дисципліни;
- 2) дотримуватись академічної доброчесності:
 - самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
 - посилатись на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
 - дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права;
 - надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

За порушення академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування з Університету.

